

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
HERCEGOVAČKO NERETVANSKA ŽUPANIJA/ KANTON
ŽUPANIJSKI/KANTONALNI SUD U MOSTARU
Broj: 58 0 P 081198 19 Gž 2
Mostar, 21.05.2020. godine**

Županijski/Kantonalni sud u Mostaru, u vijeću sastavljenom od sudaca Silvane Šuman, kao predsjednika vijeća, Milene Perić i Zuhre Hodžić-Seknić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja HETA d.o.o. Sarajevo, ul. Hamdije Čemerlića br. 2. i umješaća na strani tužitelja B2 Kapital d.o.o., oboje zastupani po Advokatskom društvu „Arslanagić Elmir & Co“ d.o.o. Sarajevo, protiv tuženih 1. ----- iz Čitluka, Donji Veliki Ograđenik b.b. i 2. M-S Euroblok d.o.o. Čitluk, Industrijska zona b.b., oboje zastupani po odvjetnicima Karlu Sesaru i dr. odvjetnicima iz ZAK Sesar-Ćurić-Miletić Mostar, radi isplate duga, odlučujući o žalbi tužitelja i umješaća protiv presude Općinskog suda u Mostaru broj: 58 0 P 081198 19 P 2 od 30.10.2019. godine, na sjednici vijeća održanoj dana 21.05.2020. godine, donio je sljedeću,

P R E S U D U

Žalba se uvažava, pa se prvostupanjska presuda preinačava na način da se sudi :

Obavezuju se tuženi ----- i MS-EUROBLOK doo Čitluk, da solidarno isplate tužitelju Heta doo Sarajevo, na ime obaveza po mjenicama AF 2654642 i AF 2654636 datim kao osiguranje potraživanja po ugovoru o finansijskom lizingu broj BH/5110488 iznos od 55.692,26 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od dana aktiviranja mjenice, odnosno od 30.12.2010. godine, pa do konačne isplate, kao i nadoknaditi tužitelju troškove postupka u iznosu od 5.821,29 KM, a sve u roku od 15 dana.

U dijelu preko dosuđenog tužbeni zahtjev se odbija.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Općinskog suda u Mostaru broj: 58 0 P 081198 19 P 2 od 30.10.2019. godine, odlučeno je:

Odbija se tužbeni zahtjev tužitelja koji glasi:

„Obvezuju se tuženi ----- i M-S EUROBLOK d.o.o. Čitluk, da solidarno isplate tužitelju HETA d.o.o. Sarajevo, na ime obaveza po mjenicama AF 2654642 i AF 2654636 datim kao osiguranje potraživanja po ugovoru o finansijskom lizingu broj BH/5110488 iznos od 57.149,29 KM sa zakonskom zateznom kamatom od dana

aktiviranja mjenice, odnosno od 30.12.2010. godine, pa do konačne isplate, kao i nadoknaditi tužitelju troškove postupka a sve u roku od 15 dana po donošenju presude i pod prijetnjom izvršenja.“

Dužan je tužitelj nadoknaditi tuženicama troškove parničnog postupka u iznosu od 6.455,14 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od dana donošenja presude pa do konačne isplate u roku od 15 dana.

Protiv navedene presude žalbu su blagovremeno izjavili tužitelj i umješak zbog povrede odredaba postupka, pogrešne primjene materijalnog prava i pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja, sa prijedlogom da se žalba uvaži, prvostupanjska presuda preinači na način da se usvoji tužbeni zahtjev ili da se ukine i vrati prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

Tuženici su dali odgovor na žalbu.

Žalba je osnovana.

Ispitujući pobijanu presudu u granicama žalbenih razloga i razloga na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti, odlučeno je kao u izreci iz slijedećih razloga:

Iz utvrđenih činjenica koje među strankama nisu sporne proizlazi da je:

- tužitelj, ranije tražitelj ovrhe dana 14.01.2011. godine podnio prijedlog za ovrhu protiv tuženika kao ovršenika radi naplate novčanog potraživanja u iznosu od 57.149,29 KM, sa zateznom kamatom od 20.12.8.2010 godine. Potraživanje temelji na vjerodostojnim ispravama–mjenicama bez protesta AF 2654636 potpisana od trasanta M-S Euroblok d.o.o. Čitluk, dospjela na naplatu 30.12.2010. godine na iznos od 57.149,29 KM i mjenice bez protesta AF 2654642 potpisana od trasanta ----- dospjela na naplatu dana 30.12.2010. godine na iznos od 57.149,29 KM,

- sud je odredio predloženu ovrhu rješenjem o ovrsi broj 58 0 I 081198 11 I od 20.04.2016. godine, na koje su ovršenici, sada tuženici, uložili prigovor, pa je prvostupanjski sud zaključkom broj 58 0 I 081198 11 I od 25.05.2016. godine odlučio da se prijedlog za ovrhu smatra tužbom i dalji postupak je nastavljen po pravilima parničnog postupka u skladu sa odredbom članka 50. stavak 4. ZOP-a,

- tužitelj je pravni osnov tužbe zasnovao na odredbama članka 29. u svezi sa člankom 49. i 50. Zakona o mjenici (mjenična tužba),

- tužitelj je kao davatelj lizinga sa prvotuženikom kao korisnikom lizinga zaključio Ugovora o financijskom lizingu od 22.12.2008. godine, a predmet lizinga je motorno vozilo "Audi",

- tuženici su u cilju osiguranja plaćanja obaveza po tom ugovoru izdali 12 mjenica od čega I-tuženik 2, a II-tuženik 10,

- prvotuženik je potpisao mjenicu AF 2654642, a drugotuženik mjenicu AF 2654636, koje glase na iznose od 57.149,29 KM, te je na osnovu tih mjenica pokrenut ovršni postupak pred sudom,

- iz mjeničnog očitovanja od 22.10.2008. godine proizlazi da su tuženici dali tužitelju bjanko vlastite mjenice bez protesta i ovlastili tužitelja da u cilju osiguranja svih potraživanja koja mogu nastati po ugovoru o financijskom lizingu u iznosu od 33.499,84

EUR, izdate mjenice popuni upisivanjem mjesta i datuma njihovog izdavanja, datuma dospijeca, ukupnog iznosa mjenične svote, mjesta plaćanja, a po potrebi i drugih mjeničnih elemenata, kao i da poduzme sve neophodne radnje u cilju naplate tako popunjene mjenice,

-korisnik kredita i pored dostavljenih opomena nije ispunjavao obveze iz osnovnog posla, pa je tužitelj prvotuženiku dostavio obavijest o raskidu ugovora u kojoj navodi da se Ugovor o financijskom lizingu smatra raskinutim sa danom 20.12.2010. godine, te je pozvao tuženika da u roku od 7 dana po prijemu obavijesti uplati dugovani iznos ili vrati predmet lizinga, jer će u protivnom pokrenuti sudski postupak,

- financijskim vještačenjem utvrđena je obveza tuženika prema tužitelju u iznosu od 55.692,26 KM.

Prvostupanjski sud je odbio zahtjev tužitelja uz zaključak da tužitelj u mjenici nije upisao točan iznos potraživanja iz osnovnog posla, te da je obveza iz osnovnog posla dospjela 20.12.2012. godine, a u mjenicama je označen dan dospijeca 30.12.2012. godine, radi čega je odredba o dospelosti ostala bez učinka, pa se iste imaju smatrati vlastitim mjenicama po viđenju. Kako su mjenice izdate 22.08.2009. godine prvostupanjski sud smatra da su morale biti podnesene na plaćanje u roku godine dana od dana izdavanja, pa je potraživanje po istima zastarjelo. Ovakav zaključak prvostupanjskog suda je pogrešan.

Kada se radi o potraživanju koje se temelji na mjeničnoj obvezi, prava i obveze iz mjenice ispituju se po odredbama Zakona o mjenici (mjenična tužba). Mjenica je samostalan, apstraktan, strogo formalan i zaseban pravni posao, što bi primijenjeno na ovaj slučaj značilo da je tužitelj u ovoj parnici mogao potraživati mjeničnu obavezu koja je proizašla iz izdanih mjenica, neovisno da li se osporava valjanost ugovora o lizingu.

Mjenica, kao strogo formalna pismena izjava, ima sadržaj određen Zakonom o mjenici i onaj tko ima pravo na formalnu ispravnu mjenicu ima i sva prava iz te mjenice, pod uvjetom da je mjenica stečena na zakonit način. Zbog inkorporiranosti svih prava iz mjenice, u samoj mjenici, mjenično pravni odnosi mogu se dokazivati samo mjenicom i nikakva druga dokazna sredstva se ne mogu prihvatiti u mjeničnom pravu, jer bi to vodilo izjednačavanju mjeničnog odnosa sa ugovornim odnosom, što je suprotno prirodi mjenice. Nakon izdavanja mjenice polazi se od same mjenične isprave, pa ukoliko je ona formalno ispravna, valjane su i sve obveze koje iz nje proizlaze, bez obzira na njihov pravni osnov. U mjeničnom pravu, po načelu apstraktnosti u slučaju mjeničnog spora ne ispituje se pravni osnov ili razlog obvezivanja mjeničnog dužnika, jer je mjenično pravni odnos neovisan od osnovnog posla radi kojeg je mjenica izdata i kojem služi. Međutim pravo je mjeničnog dužnika da imatelju mjenice ističe prigovore iz osnovnog posla, ukoliko je vjerovnik iz osnovnog posla istovremeno i imatelj mjenice.

Zakon o mjenici nema izričitih zakonskih odredbi o bjanko mjenici, pa se posredno na ovakve mjenice primjenjuje članak 18. stavak 2. Zakona o mjenici kojim je propisano da ako je mjenica, koja je u vrijeme izdanja bila nepotpuna, naknadno ispunjena protivno postojećem sporazumu, povreda ovog sporazuma ne može se

prigovoriti imaoću mjenice, osim ako ju je stekao zlonamjerno ili ako je pri stjecanju mjenice postupio s velikom nepažnjom.

U predmetnom slučaju radi se o vlastitim bjanko mjenicama kojima su se tuženici kao njihni izdavaoci obavezali bezuvjetno remitentu (vlasniku mjenice) platiti mjeničnu obavezu u roku dospelosti. Bjanko mjenica u momentu izdavanja, voljom izdavatelja (tuženika) ne sadrži sve bitne mjenične elemente, a predana je mjeničnom vjerovniku sa ovlaštenjem da je kasnije popuni. U konkretnom slučaju ovlaštenje tužitelja da popuni bjanko mjenice proizašlo je iz mjeničnog očitovanja koje su potpisali tuženici, a navedenim očitovanjem nije određen krajnji rok do kada imatelj mjenice može mjenicu popuniti i podnijeti na naplatu.

Odredbom članka 106. Zakona o mjenici propisano je šta vlastita mjenica sadrži u protivnom u nedostatku bilo kojeg sastojka ista ne vrijedi kao vlastita mjenica, dok su člankom 107. istog zakona propisani izuzeci pa je tako stavkom 2. toga članka propisano da se vlastita mjenica u kojoj nije označena dospelost, smatra kao mjenica po viđenju.

U predmetnim mjenicama označena je dospelost sa danom 30.12.2010. godine, pa je stoga prvostupanjski sud pogrešno primijenio materijalno pravo odredbe članka 107. stavak 2. Zakona o mjenici kada je zaključio da se iste smatraju mjenicama po viđenju.

Budući da konkretne mjenice služe kao sredstvo osiguranja potraživanja, odnosno urednog vraćanja obveza iz osnovnog posla imatelj bjanko mjenice će aktivirati (popuniti) mjenicu tek ako dužnik iz osnovnog posla ne bude uredno izvršavao svoju obvezu, a dali će se i kada to desiti nije poznato u momentu nastanka osnovnog posla i potpisivanja bjanko mjenice.

U konkretnom slučaju korisnik kredita i pored dostavljenih opomena nije ispunjavao obveze iz osnovnog posla, pa mu je tužitelj dostavio obavijest o raskidu ugovora u kojoj je naveo da se Ugovor o financijskom lizingu smatra raskinutim sa danom 20.12.2010. godine (dan dospijeća osnovnog posla što među strankama nije sporno), te je pozvao tuženika da u roku od 7 dana po prijemu obavijesti uplati dugovani iznos.

Prvotuženik-korisnik kredita nakon raskida ugovora dana 20.12.2010. godine nije u ostavljenom roku od 7 dana dobrovoljno platio dugovani iznos, pa su se po proteku tog roka ispunili uvjeti za aktiviranje predmetnih bjanko mjenica. Stoga, označeni rok dospelosti mjenica sa danom 30.12.2010. godine tj. po proteku deset dana od dospelosti obveze iz osnovnog posla čijem osiguranju mjenice služe, po zaključku ovog suda nije proizvoljan niti suprotan načelu savjesnosti i poštenja.

Odredbom članka 80. stavak 1. Zakona o mjenici propisano je da svi mjeničnopravni zahtjevi protiv akceptanta zastarijevaju za tri godine, računajući od dospelosti.

Kako se radi o vlastitim bjanko mjenicama, koje su ispunjene sa svim obaveznim sastojcima, pa i datumom dospijea, mjenice postaju potpune i stvaraju obaveze za sve mjenične dužnike od dana dospijea. Dakle, u konkretnom slučaju budući da su bjanko mjenice popunjene sa danom 30.10.2010. godine, tada dospijevaju na naplatu, pa se i rok zastarijevanja mjeničnog potraživanja iz čl. 80. st. 1. Zakona o mjenici računa od tog dana, a ne dana izdavanja mjenice kako je to pogrešno zaključio prvostupanjski sud. Naime, upisivanjem dana dospijea na bjanko mjenici nije ostvaren uvjet iz čl. 107 st.2 Zakona o mjenici, tj. nije se radilo o „mjenici po viđenju“, već se radi o vlastitoj mjenici „na dan“. Kako je propisani rok zastarijevanja tri godine računajući o dospjelosti, a tužitelj je podnio prijedlog za ovrhu, sada mjeničnu tužbu 14.01.2011 godine, proizlazi da nije nastupila zastara potraživanja.

Prilikom odlučivanja ovaj sud imao je u vidu i odredbu članka 39. stavak 1. Zakona o mjenici, kojom je propisan rok za podnošenje na isplatu mjenice, koja je plativa na određeni dan, kao i odredbu članka 47. stavak 1. i 2. Zakona o mjenici.

Kako prvotuženik predmetni dug nije platio ni po proteku roka iz opomene tužitelja datirane 20.10.2020. godine, tužitelj je navedene mjenice s klauzulom „bez protesta“ mogao podnijeti na isplatu direktno mjeničnom dužniku na dan plaćanja (dospjelosti) ili najkasnije dva radna dana koji dolaze odmah nakon dana plaćanja, kako je to propisano odredbom čl.39. Zakona o mjenici .

Prema odredbi članka 47. stavak 2. Zakona o mjenici, klauzula „bez protesta“ ne oslobađa imatelja mjenice od podnošenja mjenice na isplatu u propisanim rokovima, ali prekoračenje rokova dokazuje onaj koji to ističe protiv imatelja mjenice.

Tuženici u prigovoru protiv rješenja o ovrsi, u odgovoru na tužbu, kao ni na pripremnom ročištu, nisu isticali prigovor da predmetne mjenice nisu podnesene na isplatu. Tuženici su ovaj prigovor istakli tek u završnom izlaganju nakon provedenog dokaznog postupka i to u ponovnom postupku nakon ukidnog rješenja, pa se o ovom prigovoru tuženika tijekom postupka nije ni raspravljalo, niti su provodom istog izvođeni bilo kakvi dokazi. Iz navedenog slijedi da tuženici na kojima je teret dokaza u smislu članka 47. stavak 2. Zakona o mjenici isti nisu dokazali.

Mjeničnim očitovanjem od 22.10.2008. godine tuženici su dali tužitelju bjanko vlastite mjenice bez protesta i ovlastili tužitelja da u cilju osiguranja svih potraživanja koja mogu nastati po ugovoru o financijskom lizingu u iznosu od 33.499,84 EUR, popuni izdate mjenice upisivanjem između ostalog i ukupnog iznosa mjenične svote.

Tužitelj je mjenice popunio na iznos mjenične svote od 57.149,29 KM. Navedeni iznos nije popunjen mimo iznosa iz mjeničnog očitovanja. Međutim, kako se u konkretnom slučaju radi o mjenici kao sredstvu osiguranja potraživanja, a budući su stranke u ovom mjenično pravnom sporu istovremeno i sudionici osnovnog pravnog posla, tuženici su mogli prema tužitelju isticati prigovor visine duga i dokazivati da je isti manji od onog upisanog u mjenici. Tuženici su na okolnost visine duga proveli financijsko vještačenje kojim su dokazali da je njihova obveza prema tužitelju u iznosu

od 55.692,26 KM, odnosno manja od iznosa upisanog u mjenici. Nalazu vještaka parnične stranke nisu prigovarale. Slijedom prednje navedenog tuženici su obvezani da tužitelju isplate utvrđeni iznos po vještaku financijske struke, dok je u dijelu preko dosuđenog odbijen tužbeni zahtjev tužitelja.

Kako je preinačena odluka o glavnoj stvari preinačena je i odluke o parničnim troškovima primjenom odredbi članka 397. stavak 2. ZPP- a. Budući je tužitelj uspio u sporu u pretežnom djelu, to mu na osnovu odredbe članka 386. stavak 3.ZPP-a pripadaju troškovi koji se sastoje od troškova zastupanja na glavnoj raspravi dana 15.12.2016. godine u iznosu od 838,00 KM, zastupanja na pripremnom ročištu dana 23.04.2019. godine i glavnoj raspravi dana 12.09.2019. godine u zatraženom iznosu od po 840,00 KM, troškovi za sastav žalbe u iznosu od 919,00 KM, što sve uvećao za PDV 17% iznosi 4.021,29 KM, kojem se dodaju troškovi pristojbe na tužbu (prijedlog za ovrhu) i odluku u iznosu od po 900,00 KM , što sve skupa iznosi 5.821,29 KM, koji je dosuđen tužitelju.

Imajući u vidu navedeno žalbu je trebalo uvažiti i odlučiti kao u izreci presude na temelju članka 229. stavak 4. i članka 235. stavak 2. ZPP-a ZPP- a.

PREDSJEDNIK VIJEĆA
Silvana Šuman